

Проблеми психологічного дистанційного супроводу онкологічних пацієнтів в умовах пандемії COVID-19

Богдан Становський

НМУ ім. О.О.Богомольця

Даний текст є тезою дистанційної доповіді до III науково-практичної конференції з міжнародною участю «Психосоматична медицина: наука та практика». Описане нижче присвячено проблемам психологічного дистанційного супроводу онкологічних пацієнтів в умовах пандемії COVID-19.

Дистанційний психологічний супровід пацієнтів є одним із сучасних перспективних напрямків розвитку медицини та протягом останніх семи років світові лідери по якості надання медичних послуг, такі як США, Німеччина, Італія та Корея, активно впроваджують засоби телемедицини в процес лікування, реабілітації, медичного та психологічного супроводу в систему охорони здоров'я. Численні наукові дослідження, створення спеціальних онлайн-платформ та збільшення фінансування технічного забезпечення медичних закладів задля підвищення технічного забезпечення дистанційного супроводу пацієнтів, які щороку збільшуються, підтверджують перспективність та ефективність телемедицини.

Пацієнти з онкологічними захворюваннями є одною з найбільш вразливих груп населення відносно формування психічних розладів. Робота з цим контингентом хворих потребує від лікаря значного професіоналізму, чіткості дій та акуратності кожного висловлювання. Без вищезазначених якостей неможливо встановлення ефективної взаємодії «лікар-пацієнт», що беззаперечно впливає на ефективність не тільки психологічних аспектів якості життя пацієнта, а й на хід лікування в цілому.

Через високу тривожність, депресивні розлади та від початку знижений рівень якості життя, пацієнти з онкологічними захворюваннями потребують психологічного супроводу з перших днів від діагностування онкологічного захворювання. Наукові статті з усього світу підтверджують, що раннє включення спеціалістів з ментального здоров'я позитивно впливає на лікування та статистично знижує кількість пацієнтів, які відмовляються від медичного супроводу на різних етапах лікування.

Пандемія COVID-19 внесла свої корективи в життя людей. Керуючись новими науковими дослідженнями та соціальними опитуваннями у населення не тільки України, а й всього світу спостерігається підвищення рівня депресивних та тривожних розладів. Для пацієнтів онкологічного профілю, у яких тривога та депресія є наслідками онкологічного захворювання, психосоціальні наслідки пандемії додатково створюють несприятливі умови для психологічного здоров'я пацієнтів онкологічного профілю. Через пандемію такі пацієнти стикаються з цілим рядом проблем та ризиків:

1. Необхідність контактувати з людьми, які потенційно можуть бути хворими на COVID-19.
2. Госпіталізація потребує наявності підтвердження про відсутність захворювання COVID-19, що призводить до відтермінування початку лікування.
3. Захворюваність на COVID-19 серед медичних працівників зменшує кількість фахівців,

які можуть надавати якісну медико-психологічну допомогу.

4. Введення у відділеннях карантинних заходів при виявленні пацієнтів з COVID-19
5. Обмеження у роботі транспорту та можливості дістатися медичних закладів, що потенційно може призводити до відтермінування діагностики онкологічних захворювань у пацієнтів.

Через вищезазначені проблеми дистанційний супровід пацієнтів є гарною альтернативою психокорекції безпосередньо в медичному закладі. За допомогою сучасних засобів зв'язку стало можливо проводити психологічний супровід без безпосереднього контакту пацієнта та лікаря-психолога, що дозволяє знизити ризик зараження COVID-19 як для пацієнта, так і для самого лікаря. До того, пацієнту не потрібно планувати зустріч із лікарем, виходячи з розрахунків свого вільного часу та шляху на дорогу до медичного закладу, що є особливо актуальним у випадку, коли пацієнти живуть далеко від необхідної медичної установи, або їх захворювання впливають на можливість вільно пересуватися.

Крім того, для спеціалістів з психічного здоров'я створюється значна кількість курсів, конференцій та вебінарів, спрямованих на покращення знань та психологічних інструментів роботи. У лікаря є можливість розрахувати свій час так, щоб, не зменшуючи своє професійне навантаження, відвідувати подібні заходи. В свою чергу, це потенційно підвищує якість надання медико-психологічних послуг в Україні.

Дистанційний супровід пацієнтів онкологічного профілю можливий завдяки впровадженню засобів телемедицини, e-Health технологій, психологічне консультування он-лайн та дистанційні групи психологічної підтримки.

Але, як і будь-який напрям, телемедицина має недоліки, які можуть впливати на якість надання медичних послуг в цілому. К контексті роботи лікаря-психолога важливим є не тільки безпосередні бесіди та психодіагностичні заходи з пацієнтом, а й спостереження за його діяльністю та особливостями поведінки, а це неможливо забезпечити у форматі роботи он-лайн. Крім того, в багатьох медичних закладах України технічний рівень не дозволяє налагодити ефективну та систематичну дистанційну роботу з пацієнтами. Така проблема спостерігається як в невеликих містах, як і в обласних центрах, та, навіть, в деяких медичних закладах Києва.

Серед пацієнтів онкологічних лікарень зустрічається багато людей з низьким рівнем достатку, а також багато пацієнтів похилого віку. Справедливо припустити, що більшість із них не має та не володіє необхідними технічними засобами для дистанційного зв'язку з лікарем.

Як вже було сказано вище, взаємодія «лікар-пацієнт» та створення атмосфери довіри та захищеності є фундаментальним аспектів у психологічному супроводі пацієнтів з онкологічними захворюваннями. У контексті дистанційної роботи відбувається первна формалізація цієї взаємодії, що впливає на результат.

Таким чином, дистанційний психологічний супровід пацієнтів дозволяє налагодити ефективну психологічну роботу з пацієнтами навіть в умовах карантинних обмежень пандемії COVID-19. Але треба розуміти, що, на жаль, через проблеми з технічним забезпеченням та фінансуванням цього напрямку медико-психологічної роботи, повністю охопити потребу в психологічній допомозі для онкохворих людей неможливо. Крім того, сам формат роботи має недоліки, які потрібно враховувати спеціалісту з психічного здоров'я при плануванні своєї роботи.

Посилання

1. Holland JC, Breitbart WS, Jacobsen PB, et al. Psycho-Oncology. Oxford: Oxford University press: 2015; 37-40. DOI: 10.1093/med/9780190097653.001.0001

2. Mukharovska IR. Features of medical and psychological care in the general network on the example of oncology. *Bulletin of scientific research*. 2017;4(1). doi: 10.11603/2415-8798.2016.4.7154
3. Wong LP, Lai LL, See MH, et al. Psychological distress among cancer survivors during the implementation of a nationwide Movement Control Order over the COVID-19 pandemic. *Support Care Cancer*. 2021;1(1):1-11. doi: 10.1007/s00520-021-06182-0
4. Romito F, Dellino M, Loseto G, et al. Psychological Distress in Outpatients With Lymphoma During the COVID-19 Pandemic. *Front Oncol*. 2020;10:1270. doi: 10.3389/fonc.2020.01270
5. Schade EC, Elkaddoum R, Kourie HR. The psychological challenges for oncological patients in times of COVID-19 pandemic: telemedicine, a solution. *Future Oncol*. 2020;16(29):2265-8. doi: 10.2217/von-2020-0552